



בלי כומתות ועם: רב־אלוף בלי כומתות ועם: רב־אלוף פינחס להב ורב־אלוף רפאל איתן

אילו נתקנו הפרטיונים בתמהונים אנה, שרצו להעמיד את ההגיון הצבאי האלמנטרי על ראשו, ודאי הווי יורים בהם. הוצאה לחורג כרייה היתה הסקציה המישמעתית הרצינית היחידה שהכירו הפרטיונים ולמרות שהיו "מת־נרכים", הפעילו אותה בנוא היסוסים.

פרטיונים לא ראינו בארץ, אבל אוסטרלים ראינו. עד היום כותבים על האוסטרלים בנוסטליגיה כמה מוחיטי עתונאינו — בעיקר כשהם נזקקים לדוגמות, מן היסטוריה כדי לגנות את הטיטורט ואת המישמעת, הקשוחה מדי של צה"ל. אה, אה, אותם "בני כפר" חסונים ובר־דיקטטים, שבגלל היותם פרועים — כך אפשר להבין — היו חיילים כל־כך טובים!

נכון שהיו חיילים טובים באמת (הדיבזיה האוסטרלית ה־9 היא שהגנה באורח כה יעיל על טוברוק; ובקרב אל־עלמיין מצאה עצמה, בשלב מסוים, מעורבת עם שלוש דיבזיות גרמניות — כימעט כל "אפריקה־קור", אם כי מדולדל — ולחמה נגדן לכדה ובהצלחה). רוב החיילים האוסטרליים היו עירוניים טובים — האגדה על עדיפות "הכפריים" כלוחמים היא הבל מוחלט — והמישטר ומישמעת שלהם היו, במושגי צה"ל, "סבוניים" בתכלית.

נחיב המארינס

מושגי המישמעת של צבא ארצות־הברית — טוב, בניגוד לאגדות — היו קשוחים וקפדניים יותר מאלה של הצבא הבריטי. ניכרה בהם, מסיבות היסטוריות,

למזלנו לא קלטה

עינו של להב

חיילים בלי מינסיים

השפעה פרוטית חזקה למדי. אחרי המלחמה החליטה זרוע היבשה של ארצות־הברית לרכך את המישמעת. המארינס (הנחתים) לא שינו את המישמעת הקשוחה־בידור (לפי מושגים מערביים, לא רוסיים) המסורתית שלהם. אז באה קוריאה. במשברים שאירעו במהלך אותה מלחמה — ובעיקר בעת הנסיגה מפני הסינים שתקפו ממנצ'וריה את צבאו המנצה של דוגלאס מק־ארטור, לאחר שכבש את רוב קוריאה הצפונית — היו המארינס כסלע איתן, מסיבים התמוססו והתפרקו יחידות צבא־היבשה (נסיגתם המסוי דרת של המארינס המכותרים מעומק הארץ אל הים והפני גוי — שלמעשה היתה הבקעה רצופה בעומק של יותר מ־40 ק"מ בתנאי שטח אקלים קשים ודרך מרחב שכולו מוחזק על־ידי הסינים — מהווה אחד ממעלילי המופת של הלחימה המודרנית). המארינס ייתסו ומיחסים את עדיפותם — הם רואים עצמם כמעולים ביותר — קודם כל למישטר הנוקשה ולמישמעת החמורה שלהם. הם מקיימים עדיין מישטר ומישמעת כאלה. רמת הדרישות שלהם מחיילים גבוהה בניכר — במיוחד בתחום הפיסי — מן הסטנדרד הצה"לי. אחרי קוריאה הלך צבא היבשה של ארצות־הברית ללמוד פרק בהילכות מישטר ומישמעת אצל המארינס.

אפשר עוד להרבות בדוגמות. אבל נראה כי די במה שהבאנו, כדי להדגים את מידת ההבנה והיושר המיקצרי עיים של אותם אשר עיצבו בתקופת טרום־המדינה וברא־שיתה, את מושגי־היסוד למישטר צה"ל ומישמעתו; וכדי לספק את הרקע הנאות לברר מושגים אלה, המתמצים בכינוי המקובל, "מישמעת הפלמ"ח".

יוכל להיות. כנג הצבאות מוכנת המישמעת כפי שנוסחה כאן, רק במידות שונות של חומרה. סיווג מכליל יראה כי הקיצוניים והמחמרים בצבאות ימינו הם הצבאות הסוציאליסטיים (נכון יותר, הקומוניסטיים). אחרים צבאות המדינות הטוטליטריות האחרות. אחרים צבאות מדינות המערב הדמוקרטיות. אחרים צה"ל (אם כי דומה שכמה צבאות, כמו זה ההולנדי או הדני ראוים להיות ממוקמים מתחת לצה"ל. דור המייסדים של צה"ל, אשר עיצב את מושגי היסוד השרירים ברובם עד עתה, בחר להבין ולהציג את המישמעת בצבאות העולם באורח מעוות להפליא. קרוב מאד לוודאי שמתוך לבורות, היתה בכך גם כוונה־תחיר

תאח

בנימין עמידרור

כמו כל מאמריו של הפרשן הצבאי של "העולם הזה", מביע גם זה את השקפתו, ומתפרסם כדי לעודד ויכוח ציבורי.

לה: הצגה מסולפת זו נועדה להוכיח את צידקת האידיאולוגיה שבחר אותו דור והוריש לנו; ואם העובדות לא התאימו לכוונות — או לעובדות. המקורות ההיסטוריים מהם שאבו אבותינו הצבאיים את המישמעת האידיאלית שלהם היו הצבא האדום והפרטיונים, מזלנו שהחליטו להשתמש בדוגמות כפי שחפצו — ולא כפי שדוגמות אלו התקיימו במציאות. הצבא האדום היה אז (בתקופת מילחמת העולם השנייה) בעל המישמעת הקיצונית — או "הפרוסית" — ביותר מכל הצבאות. הצבא הגרמני של אז לא הניע לקרסוליו, און בעולם אנטי־יתווה חריפה יותר למישמעת הצבא הי אדום מאשר "המישמעת הפלמ"חית". און השבד הישר וכוך דקלום, איך הצליחו אנשינו ההסמך את השנייה על הראשונה.

מישמעת הצבא הבריטי, שאותה גינו אנשי אסכולת ההגנה הפלמ"ח כשיא הטיטוסם צבאי, הנוקשות והקהות, היתה אנושית, חמה ומתחשבת לאי־שיעור יותר מן המישמעת הרוסית. המישטר של הצבא הבריטי בכלל, ובתור כו המישמעת הבריטית, האתימו לנו ביותר, מהיותם הפחות תבעניים מאלה של כל צבא גדול אחר. את טעם יתרונם של אותו מישטר ומישמעת טעמנו במלחמת־העצמאות מיד הלגיון הערבי. לפחות בתחילת המרכיב ולבוחמה הסטאטי־ביחס שהתגללה בו, היה הלגיון עדיף על צה"ל ויעיל מכוחותינו שמולו (כולל הפלמ"ח) למרות ממוצע־האיכות הפחות של כוח־האדם שלו. ההסבר נעוץ, קודם כל, במישטרו הצבאי העדיף, שאיפשר למצות מיד רבית כל תכונת חיוב שהיתה באנשיו (כפרטים וכציר בור) ולחפות מירבית על כל מיגרעת או חיסרון.

מעניין כי התירוץ הקבוע של אנשינו היה, "יש לאוייב אימון בריטי טוב" והדבר ניכר. אבל חוט הלקח ניתק, ואיש לא המשיכו כדי לנסות ולברר, במה ועד כמה היינו אנו נשכרים ממישטר ומישמעת כאלה. מאלף לא פחות השימוש בדוגמת הפרטיונים, כאחד ממקורות "מישמעת הפלמ"ח". האמת העובדתית היא, כמובן, שכל גופי וצבאות הפרטיונים (ובמיוחד הרוסיים, שהם היו דוגמה לנו) ניהלו מאמץ מתמיד ועיקש, מרא־שיתם, להידמות לצבא סדיר, ככל הניתן, במהירות האפשרית ומכל הבחינות — במיוחד מן הבחינה החיצונית, כולל מדים, הצדעות וכו'. הדברים הרלי כתובים וידועים וקצרה הבינה מהבן, היאך זהו ראו החבר'ה מן הפלמ"ח את הפרטיונים כאידיאל נשאף, כימעט מכל בחינה — ובמיוחד הלחימה, האירגון, המישטר והמישמעת — כאשר הפרטיונים עצמם לחמו בשיניים להיפטר מן, הפרטיוניות".

ובנפרד, עם הרשלנות והבלאגוניזם בעניינים "היצוניים" שהשתקפו בה — היא בדיוק אותה השלמה עם אי־הציות, הרשלנות והבלאגוניזם שגרמו, למשל, את סתימת צירי חזית־הדרום ביום־הכיפורים והיו, בפועל ממש, את הסכנה החמורה ביותר להצלחת, אברי לב" (מיבצע הצליח). וזו איננה התוצאה האחת, החשובה ביותר את הגרועה ביותר שגרמו.

אותה השלמה, והאידיאולוגיה המפוברקת של אימיש מעת, או מישמעת רכה מדי, הן המקור האמיתי לתופעת הטיטורטים. הטיטורט הוא לעתים הפיתרון האחד והיחיד שיכול למצוא ולהפעיל המפקד הזוטר, בעל המטיב־ציה והנאמן, שדורשים ממנו להפוך נעדים לחיילים באיכות גבוהה, אבל אין נותנים בידו את הכלים והאמצעים לכך. "תבן אין ניתן לעבדיך, ולבנים אומרים לנו עשו", התבן הוא המישמעת. כאשר איננה ניתנת, אז הברירה העומדת בפני הדרג המבצע הנמוך היא בין אי עשיית לבנים ובין עשייתן — באמצעות תבן מחוצרת עצמית.

לכן עקירת הטיטורט יכולה לבוא רק אם, ובמידה, שיינתנו למפקד הזוטר, שעליו המלאכה והוא הניצב אי־שית ופיונית בפני הבעיה — בגילו ועם ההכשרה שקיבל — אמצעים מישמעתיים מספיקים ויעילים. פירוש הדבר, שיוענקו למפקד סמכויות רבות יותר, ואת "התירגול הנוסף" יקבעו גם כממצע־היענושה. כל עוד חסר המפקד הזוטר את אלה, כימעט כל צעד שהוא נוקט לאכיפת מיש מעת יש בו משום עבירה, או חשש עבירה. ואז, "אם אוקלים חזיר, שייטפמף השומן": אם מוליא עוברים על תקנות־המישמעת, אז קו יחסית להרחיק לכת. אם יורחבו סמכויות אכיפת־המישמעת שבידי המפקד הנמוך, ייקץ

אילו נתקלו הפרטיונים

באנשי הפלמ"ח, בודאי

היו יורים בהם

עליו להישאר בתוך תחומן — שיהיה סביר — וגם ייקץ לפקח עליו.

מחוז מעבר לזאת, יועה באמת חוסכת דם, וקריעת התחת בטירונות, גם במחיר "שבירת הטיטורט", חוסכת את חייו ומבטיחה את הצלחתו בעת מיבחו. מי שבידו פטנט אחר — וידע שהוא ראשון ויחיד בהיסטוריה הצבאית — שיקום ויסביר יוענה לקושות שבהכרח יעורר.

הצבא האדום והפרטיונים

מישטר והמישמעת הם מותר הצבא המסודר מן האספסוף, ככל שגוף אנשים או חיילים ממושע יותר, הריהו קרוב לקוטב ה"צבא"; ככל שפחות ממושע, מקומ קרוב יותר לקוטב הנגדי. מישמעת טובה פירושה ציות מלא לכל פקודה, גם כשהיא מציבה דרישה קשה, מבחינה פיסי ו/או רותנית ובמיוחד כשהיא כרוכה בכי טול רצונו או נטייתו של מקבל־הפקודה מפני הפקודה. חייל מחוייב באי־ציות (בצה"ל ובצבאות דומים) רק בקבלו פקודה, שמעליה מתגנף בעליל (לפי השופט בנימין הלוי, במישפט כפריקאס), "הדגל השחור של אי־החזר קיות"; משמע, במיקרים חריגים וקיצוניים במיוחד, בכל מיקרה אחר, שיקול הדעת המותר לחייל הוא אך ורק זה שקובעת לו הפקודה, מקבל הפקודה חייב בביצועה המיידית, ככתבה וכלשונה, כאשר מיטב כוחו ושיכלו מופי נים ליישומה המירבי, תוך דבקות במטרה. אין בעולם צבא בלא מישמעת; לא היה ולא